

Historia

Praca "*Ostatni dziedzic Wólki Karwowskiej*" **Jana Rutkowskiego** na VIII edycje konkursu powiatowego "**Historia utrwalona na starej fotografii**"

opracowanie Focus.pl Z dr. Rafałem Wnukiem, historykiem i współautorem książki „Czerwone Bagno. Konspiracja i partyzantka antysowiecka w Augustowskim wrzesień 1939 – czerwiec 1941” rozmawia Andrzej Fedorowicz

Słownik geograficzny Królestwa Polskiego podaje, że Bargłów Kościelny, wieś rządowa, Bargłów Dworny, wieś i folwark rządowy, i Bargłów cerkiewny, trzy wsie przyległe sobie, powiat augustowski, gmina i parafia tej nazwy przy drodze bitej z Rajgrodu do Augustowa. W 1827 r. Bargłów dworny miał 31 domów i 158 mieszkańców; Bargłów kościelny zaś 47 domów i 205 mieszkańców; dziś Bargłów dworny ma 593 mieszkańców [Dzieci nie wliczano - przyp. Wiesław Różański] i 61 domów. Bargłów kościelny 445 mieszkańców i 56 domów. Gmina Bargłów z urzędem we wsi Bargłów dworny, ludności 5255, rozległości 16338 morgów; sąd gminny okręgi I i stacja pocztowa w mieście Augustowie o 12 wiorst, do Suwałk 40 wiorst. W skład gminy wchodzi: Bargłów Cerkiewny, Bargłów dworny, Bargłów kościelny, Bargłówka, Brzozówka, Czerkiesy, Gorstwinny, Jezioroki, Judziki, Kamionka Crustowskich, Kamionka Dłużewskiego, Kamionka Niedźwiedzkiego, Kamionka nowa, Kamionka stara, Karta, Kukowo, Łabętnik wieś i folwark, Mamarta, Młynek, Nowiny bargłowskie, Nowiny stare, Orany, Piekutowo, Pieńki, Pomiany wieś i folwark, Popowo, Próchniewo, Reszki, Rozalin, Rumiejki, Solistówka, wieś i folwark, Sosnowo, Tobyłka wieś i folwark, Uścianki, Wilkowo, Żróbko i Żrobki. Parafia Bargłów, dekanatu augustowskiego liczy wiernych 7298. W Bargłowie kościelnym jest szkołka elementarna. Jest też tu na ukończeniu nowy kościół murowany, wzniesiony ze składek parafian za sumę 50 tys. rubli srebrnych.

Historia i Legenda Bargłowa

W roku 1532 Mazowszanin Maciej Srebrowski, na polecenie Jana Radziwiłła założył dwie wsie na obszarze Puszczy Rajgrodzkiej na wschód od Rajgrodu. Jedną z nich było **Bargłowo** nad rzeczką Bargłówką. Według Legandy, spisanej przez mieszkańca Bargłowa - nauczyciela Józefa Golubiewskiego, nazwa miejscowości wywodzi się ze staropolskiego słowa bargieł. Bargieł to

nawa ptaka. Dziś nazywa się kowalik - *Sita europea*. Zamieszkuje lasy i sady. Oczywiście ptak widniejący na herbie Bargłowa to właśnie bargieł. 6 października 1544 roku, w Brześciu król Zygmunt August wystawił przywilej fundacyjny dla kościoła w Bargłowie pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny i Wszystkich Świętych. Zygmunt August - fundator bargłowskiej parafii W 1569 roku, na mocy Unii Lubelskiej Bargłów przeszedł z Wielkiego Księstwa Litewskiego do Korony polskiej.

Bargłów uległ ogromnemu zniszczeniu w czasie potopu szwedzkiego, najdotkliwiej w roku 1656. Dodatkowych zniszczeń dokonało przechodzące wojsko polskie w 1662 roku, zabierając chłopom żywność, odzież i żelazne narzędzia. Wojny te oraz trzy następujące po sobie zarazy doszczętnie wyniszczyły ludność. 97,7% ziemi leżało odłogiem. Wieś praktycznie przestała istnieć. Odbudowa wsi następowała powoli. Jeszcze w 1700 roku funkcję kościoła pełniła stodoła. Kolejne zniszczenia i zarazy przyniosła Wojna Północna. Później, w długich latach pokoju XVIII wieku w Bargłowie osiedlali się nowi chłopci. Wtedy też nastąpił podział na Bargłów Dworny i Kościelny. W 1795 roku ziemie bargłowskie przeszły pod panowanie Prus. Niewola ta była tylko 12-letnim epizodem. W 1807 roku Bargłów znalazł się w granicach Księstwa Warszawskiego. Przemarsze wojsk polskich i francuskich były przyczyną wielu strat i zniszczeń. Cały kraj przeżywał wielki kryzys gospodarczy. W roku 1812 przez Bargłów przemaszerowały oddziały Wielkiej Armii maszerującej na Moskwę. Po pół roku tą samą drogą wracały niedobitki tego wojska. W nocy z 8 na 9 grudnia przez Bargłów przejeżdżał sam Napoleon Bonaparte. Po kongresie wiedeńskim w roku 1815 Bargłów został przyłączony do Królestwa Polskiego, związanego unią personalną z Rosją. Upadek powstania listopadowego przyczynił się do likwidacji autonomii Królestwa i ograniczenia jego rozwoju. Ziemia bargłowska stała się jedną z najstabilniej zaludnionych części guberni suwalskiej. Stąd też wybuch powstania styczniowego miał słaby oddźwięk, jednak mieszkańcy wsi sprzyjali powstańcom. Toteż w roku 1865 rząd carski skonfiskował ziemie parafialne i przeprowadził uwłaszczenie chłopów.

Pod koniec XIX wieku Bargłów Kościelny był dużą wsią ciągnącą się wzdłuż jednej drogi. W 1883 roku zbudowano nowy, murowany kościół w stylu neogotyckim. Począwszy od lat 80. XIX w. rozpoczął się okres masowej emigracji: legalnej do USA i nielegalnej do Niemiec. Niektórzy bargłowiacy trudnili się też przemysłem broni, tkanin, cukru, lekarstw i ludzi.

W połowie lutego 1915 r. Bargłów wraz z całym powiatem augustowskim dostał się pod okupację niemiecką, która miała potrwać aż do lipca 1919 roku. Od roku 1916 działalność w Bargłowie rozpoczęła Polska Organizacja Wojskowa. W listopadzie 1918 roku oddziały POW zaatakowały placówki niemieckie w kilku okolicznych wsiach, pod Bargłowem miały miejsce regularne walki. W tym czasie na drodze dyplomatycznej toczył się spór Polski i Litwy o całą Augustowszczyznę. Wreszcie, 25 lipca cały region przyznano Polsce, Niemcy opuścili Augustów, a następnego dnia miasto zajęły oddziały Wojska polskiego. W następnym roku Ziemię Bargłowską zajęli najpierw bolszewicy, później Litwini, którzy zostali wyparci dopiero 10 września. Ostateczne zakończenie wojny nastąpiło dopiero w marcu 1921 roku po podpisaniu Pokoju Ryskiego.

Dla upamiętnienia poległych bargłowian mieszkańcy wsi ufundowali pomnik: Poległym w Obronie Ojczyzny w latach 1919 - 1920, który stoi naprzeciwko Kościoła po dzień dzisiejszy.

W tym budynku miały siedzibę instytucje gminne w okresie międzywojennym.

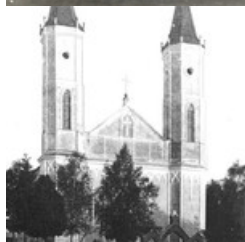
Po odzyskaniu niepodległości Bargłów nadal pozostał siedzibą gminy, która weszła w skład powiatu augustowskiego i województwa białostockiego. Władze gminne mieściły się w nowym budynku społecznie wystawionym budynku (przy obecnej ulicy Augustowskiej). W okresie międzywojennym w Bargłowie założono Spółdzielnię Mleczarską, Ochotniczą Straż Ogniową (ich przedwojenne budynki służą do dnia dzisiejszego), Kasę Zapomogowo - Pożyczkową i Spółdzielnię Spożywców. Funkcjonował młyn, kuźnia, zakład krawiecki i szewc. Bargłów był jedną z najdynamiczniej rozwijających się gmin w okolicy.

Rozwój ten przerwała II wojna światowa, która wybuchła w 1939 r. Bargłów znalazł się w granicach ZSRR, w radzieckiej republice Białorusi. Lokalne rządy sprawowali ludzie przywiezieni z Rosji i lokalne męty społeczne (np. w Bargłowie parobek, niejaki Prawdzik). Z terenu gminy wyszły trzy wywózki ludności na Syberię. W roku 1941 Bargłów dostał się pod okupację niemiecką. Hitlerowcy co prawda zamknęli szkołę i zburzyli wieże kościelne, ale i tak traktowali ludność cywilną znacznie lepiej niż Sowieci. Przez cały okres okupacji na terenie gminy prężnie działała Armia Krajowa, m. in. likwidując zdrajców narodu. Przejście "wyzwolicielej" Armii Czerwonej w styczniu 1945 roku było dla bargłowian po prostu kolejną serią gwałtów, zbrodni i rabunków. Władzę zaczęła sprawować nowa, nieznana siła - Władza Ludowa.

Po II Wojnie Światowej Bargłów pozostał wsią gminną. W latach 50. wybudowano budynek Szkoły Podstawowej, w późniejszych latach zostały wybudowane liczne budynki należące do Spółdzielni Kółek Rolniczych i Gminnej Spółdzielni, które dały zatrudnienie dużej liczbie mieszkańców. We wsi powstawały kolejne murowane domy, które przestały być rzadkością. W roku 1989 zakończyła się odbudowa zniszczonych wież kościoła, a także budowa nowego budynku szkolnego, w którym ma obecnie siedzibę Gimnazjum.

W dwa lata później emerytowany bargłowski nauczyciel, Józef Golubiewski ukończył Legendę Bargłowa. Od roku 1998 gmina posiada własny sztandar i herb - ze złotym bargłem na kłosie zboża w niebieskim polu.

 Dodana: 24 wrzesień 2019 09:10

Licznik odwiedzin

Odwiedzana: 1137